B. O.

"Przemysł włókienniczy na ziemiach polskich od początku XIX w. do 1939 r. Zarys ekonomiczno-historyczny", Karol Bajer, Łódź 1958 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/3, 581-582

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

J. H. Sleed, J. Gwin, Kolb: *Johnson's Dictionary, Essayes in the Biography of a Book*. Chicago, The University of Chicago Press, 1955 s. 256.

J. H. Sleed, lingwista z uniwersytetu w Chicago, w ramach swych prac nad historią języka angielskiego wydał (przy współpracy J. Gwina i Kolba) interesującą książkę o znanym słowniku angielskim dr Johnsona wydanym po raz pierwszy 200 lat temu.

Samuel Johnson (1709—1784), jeden z najwybitniejszych przedstawicieli historii literatury angielskiej wieku XVIII, wydał swój *Słownik* w roku 1755, do dziś jednak jest on wzorem podobnych prac leksykograficznych, podaje bowiem historię oraz znaczenie każdego wyrazu angielskiego. Mimo, że *Słownik* doczekał się wielu wznowień i dużo już o nim pisano, autorzy powyższej pracy postanowili raz jeszcze spojrzeć na *Słownik* z pełnej perspektywy historycznej. To nowe omówienie *Słownika* jest tym bardziej ciekawe, że autorzy oparli się nie tylko na licznych wydaniach *Słownika*, porównując je ze sobą, lecz również na rękopisach Johnsona dotyczących kompozycji *Planu Słownika* (1747) i innych mało znanych lub zapomnianych dokumentach.

Wielki wpływ *Słownika* na sztukę pisania słowników i innych publikacji podobnych tematycznie, odnosi się nie tylko do prac w języku angielskim, lecz również do innych dzieł, powstających w różnych krajach Europy i Ameryki.

Ta olbrzymia praca, wykonana przez jednego człowieka do dziś budzi podziw, a wielki wkład pracy do leksykografii międzynarodowej nie ulega wątpliwości. Tak więc książka ta zainteresuje nie tylko miłośników języka angielskiego lecz również historyków nauki i literatury.

M. B.-N.

Karol Bajer, *Przemysł włókienniczy na ziemiach polskich od początku XIX w. do 1939 r. Zarys ekonomiczno-historyczny*, Łódź 1958, s. 303, ilustr. 17.

Historia techniki polskiej jest dziedziną niemal zupełnie nieznaną i zaniedbaną. To samo dotyczy historii poszczególnych jej gałęzi. Z radością powitać więc należy nawet pośrednią próbę zapełnienia jednej z luk w tym zakresie. Próbą tą jest praca Karola Bajera wydana przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe, a dotycząca historii jednej z podstawowych dziedzin naszej gospodarki — włókiennictwa. Chociaż bowiem monografia ta poświęcona jest wyłącznie zagadnieniom ekonomicznym, autor zajmuje się również systemem produkcyjnym w poszczególnych okresach, narzędziami i metodami pracy. Oczywiście historia polskiego włókiennictwa wymaga i z pewnością doczeka się dokładniejszego przebadania z punktu widzenia technicznego, na razie jednak możemy uważać pracę Bajera za poważny krok również i w tej dziedzinie. W każdym razie napewno może ona stanowić dogodny punkt wyjścia dla historyka techniki zajmującego się tym problemem.

Praca obejmuje okres 1820—1939. Poprzednim dziejom polskiego włókiennictwa poświęcono tylko rozdział wstępny. Układ pracy jest chronologiczny.

Przedstawia ona dzieje naszego przemysłu włókienniczego w trzech głównych ośrodkach: łódzkim, bielsko-bialskim i białostockim. Styl jest zwięzły, jasny, nie ma niepotrzebnych dłużyzn. Autor ilustruje swoje wywody licznymi zestawieniami, tabelami i danymi statystycznymi. Książka została opatrzona obszerną bibliografią, indeksami nazwisk i miejscowości oraz streszczeniami w języku rosyjskim i francuskim. Wydaje się, że jedyną luką jest brak mapy lub mapek, na których można by było zobrazować rozmieszczenie, zagęszczenie i zmiany w przemyśle włókienniczym na obszarze Polski w różnych okresach.

B. O.

Douglas A. Vibert. *The Life of Arthus Stanley Eddington.* London, Edinburgh, Paris, Melbourne, Toronto, and New York, Thomas Nelson and Sons Ltd. 1956, s. 207.

Artur Stanley Eddington (1882—1944) wielki uczony, interpretator nowych koncepcji wszechświata zadziwiał ludzi niezwykłością swego umysłu. Eddington penetrował niejako tajemnice wszechświata, łącząc ze sobą nowe teorie o fizyce gwiazd, mgławic i galaktyki z teoriami kwantów i względności.

Autor w zrecznej formie narracyjnej kreśli postać Eddingtona w życiu naukowym i w życiu prywatnym, wprowadzając czytelnika w lata dzieciństwa i młodości oraz w okres dojrzały — lata wytężonej pracy uczonego. D. A. Vibert omawia również główne teorie naukowe Eddingtona oraz zamieszcza wykaz prac uczonego. Wykaz ten pozwala na zorientowanie się w tematyce i ilości tych prac jak również zawiera dane o miejscu i czasie ich publikacji.

M. B.-N.

Z CZASOPISM

NAJSŁAWNIEJSZE FABRYKI ŚWIATA

Cykl artykułów pod tym tytułem rozpoczyna „Młody Technik", miesięcznik popularnotechniczny, przeznaczony głównie dla młodzieży. Pierwszy artykuł (nr 1/1959) poświęcony jest Zakładom Zeissa w Jenie. Zawiera on historię fabryki, zapoczątkowanej w roku 1846 skromnym warsztatem Karola Zeissa. Artykuł uzupełnia fotoreportaż ilustrujący współczesną produkcję.

J. J.